

POMAHAJ BÓH

ČASOPIS EVANGELSKÍCH SERBOW

3. číslo

Budyšin, měrc 1958

Lětnik 8

Prědowanje na kubłanskim dnju, 24. februara 1958, w Budyšinje

„Naše žiwjenje traje sydomdžesat lět, hdyž wysoko přińdže, je wosomdžesat lět, a hdyž je krasne bylo, je próca a křiwdada bylo; přetož wone so ruče minje, jako bychmy přeč lečili.“
Psalms 90,11

My drje znajemy wšitcy 90. psalm. tutón mócný spěw wo wěčnosti a časnosći. A runje w našej stučce je chcył psalmista něšto wuprajić wo našim čłowjeskim žiwjenju docyla.

Zmysl našeho žiwjenja je po našim tekscě: „próca a křiwdada“! A naš psalmiski spěwar je chcył z tym něšto chutneho, negatiwného, pesimistiskeho wuprajić a zwuraznić, snano na tajke wašnje: „Što chceće, moji lubi? Cyła krasnosć washeho druhdy tak lubowaneho a chwaleneho žiwjenja je tola jenož luta próca, křiwdada, wulke dračowanje a krjudowanje!“

A nima wón prawje? Njemohli wšitcy nětko spěw zanjesc wo našej wšědnej prócy a křiwděze we wšědnym žiwjenju a džěle, kóždy po swojim stawje a powolanju, wšo jedne hač sy samostatny abo njesamostatny ratar abo rjemjeslnik abo džělačér abo překupc abo přistajeny abo hospoza abo štožkuli hewak! Wšudžom zaklinča samsny spěw, tež wuměnkár a rentnar jón znajetej. Njehamy to wosebje wuzběhować, njehamy tež wjele wo tym skorzić, njehamy so na žadyn pad toho na wosebite wašnje chwalić. Budžmy strózbni jenož tak prajo: Tomu bě přeco tak a tomu je tak a tomu dyrbi tež tak być, znajmjeńša po tym, štož swjate Pismo nas tu wučí. —

Smy so džensa tu zhromadžili jako sobudžělačerjo cyrkwyje našich wosadow, a hač smy we hłownym abo w podlanskim abo w čestnym zastojnstwje, je wšo jedne. Na kóždy pad smy abo chcemy być aktiwni a zamolwići křescenjo. A hlejće, tež wo tutym našim křescanskim žiwjenju plaći „próca a

křiwdada“! Na wulkim němskim ewangelskim cyrkwiskim dnju w Berlinje běše jedyn to na niłodžinskej zhromadžiznje tak wuprajił: „Žiwjenje křescana njeje žane lubozne přechodžowanje, ale strapaca!“

Haj, woprawdže: „próca a křiwdada“. Kaž to tež hižom swj. Pawoł znaješe a wědžeše. W 2. lisće na Korintiskich praji: „Wšudžom běchmy w žalosći, zwonkach běše wójna, znutřkach strachota.“ — „Wšědnje budu nadběhany a na mni leži wšědna starosć za wšě wosady.“ My wšitcy njejsmy žani Pawołowo a wěmy tola tež něšto wo tym!

A to je po našim tekscě normalny pad našeho žiwjenja. —

To pak njeprajimy z wěstej reznaciju. To njesmě a njecha być žadyn „zrudny kěrluš“! Tajkich so tak a tak dosć zaspěwa we wšědnym žiwjenju wot cyrkwiskich a njecyrkwiskich ludži. Ně, nětko mamy so po našim tekscě a wukladujemy jón na nowozakońske wašnje. „Hdyž je krasne bylo, je próca a křiwdada bylo!“ Haj, wuznawajmy so woprawdže k tomu: Tajke něšto je krasne! A směmy sebi potajkim woprawdže dać něšto prajić wo krasnosći křescanskeho žiwjenja.

Haj, při wšěm tym, štož mjenowachmy, je tola křescanske žiwjenje krasna wěc, je-li woprawdžite a woprawne křescanske žiwjenje. A tajke je, hdyž je žiwjenje z Chrystusom! Dopominam na měsacne hrono, w kotrymž je to naš Knjez Chrystus sam zwuraznil: „Wostanjeće-li při mojej řeči, sće moji prawi wučobnicy!“ Při jeho řeči wostać, to rěka, so mjeć k jeho słowu, a na tajke wašnje sy z nim zwjazany a twoje žiwjenje z nim! To je chodženje za Chrystusom, wo kotrymž wón sam husto řeči a wo kotrymž tež naši kěrlušerjo spěwaju. „Jezu, přjedy dží nam tu na zemi!“ —

„Mój křescijano, za mnu dží, dží za mnu, Chrystus rjeknje!“

A tajke žiwjenje je a wostanje — moji lubi, ja to ze wšej strózbosću praju, — krasne žiwjenje, a to tohodla, dokelž mamy činić z Knjezom krasnosće! My njewěmy, što wšitko budže, kak so z našej cyrkwy dale rozwije; wězo njewozmjemy to na lochke ramjo, ale na druhim boku njetrjebamy so na njetrjebawše wašnje starać!

Ty dawaš radosć
za wšitku žadosć,
o ty slódko Jezuso.
Přez tebe mamy,
štož potrjebamy,
wěrnoh' zboža bohatstwo.
Ty pomhaš z hrěcha,
z hańby a směcha;
hdyž tebe mamy,
my wostawamy
we wěčneje česći, haleluja.

Tak smy wjele na horjeka mjenowanym Berlinskim cyrkwiskim dnju spěwali a so na tajke wašnje tež w zjawnosći wuznali jako křescenjo! A na našich serbskich cyrkwiskich dnjach, kotrež tak lubujemy, na podobne wašnje spěwamy. A to njechadža być prózdne słowa, jenož zaspěwane ze začućom wokomika, ale woprawdžite wuznaće, štož so wězo lěpje čini, hdyž smy hromadže z druhimi, kaž tež džensa, jako bratřa a sotry jako jedna wulka swójba, w kotrež smy džěci jedneho a samsneho njebjeskeho Wótca a w kotrež je wón, Chrystus, sam naš wulki bratr, kiž woprawdže — kaž w lisće na Hebrejskich steji — njeje so hańbowal nas bratrow mjenować! —

Ale wšo žiwjenje ze swojej prócy a křiwdy je wobmjezowane ze swojej krasnosću a rjanosću.

Što wša je rjanosć žiwjenja?
Kak ruče wona zhinje!
Što wadži ból a zrudoba?
Kak ruče wšo so minje!

Haj, tak tu steji, a to je heslo našeho dnja: „Wone so ruče minje, kaž bychmy přeč lečeli!“ Haj wšak, to woprawdže žana nowa mudrosć njeje. To wěmy dawno, a njewěmy jenož jako teoretisku wučbu, ale to praktisce nazhonjamy džeń a bóle!

A što z toho sčěhuje? Zo bychmy so dali čim spěšnišo a čim wjeselišo do našeho džěta, kotrež je nam postajene, w swójbje, w powolanju, w ludu, a nam tu tež w našej lubej cyrkwi, w našej wo-

sadže, a to z nutrnej próstwu, kajkuž je wuprajil naš psalmski spěwar w poslednjeje štučce, přetož na kóncu swójeho psalma so wróci z wyšinow swóich mysłow wěcnosće do nižiny wšědneho žiwjenja:

„A Knjez. naš Bóh, budž nam dobroćiwý a daj, zo so derje radži skutk našeju rukow pola nas; haj, skutku našeju rukow chcyl wón dač so derje radzić!“

Hamjeń.

Cernjowa króna

„A wojacy naplečechu cernjowu krónu a stajichu ju na jeho hlówu . . .“

(sc. swj. Jana 19,2)

„ . . . o hlówa, k směchu zwita sy z krónu wot cernjow . . .“

Kak husto smy hižo tute słowa slyšeli, čitali abo spěwali? A kóždy króć steji nam před wočomaj wobraz čwělowaného Božeho Syna. našeho Zbožnika. Pobóžna jednorosć, kotraž rady pyta so zanuric do čerpjenja Knjeza, je so hižo husto prašala: Kajka běše tuta cernjowa króna? Z kajkich cernjow běše naplečena? — Namakamy tola tež husto w jstwach rostlinu.

kotrež „Chrystusowy čern“ rěkaja! Běše dha cernjowa króna Jezusa z tutech haložkow činjena?

Cyle wěsće prajiš: Kajke pódlanke a njezmyslné prašenje, kotrež ničo njepřinjese! Ale tola tak pódlanke njeje, znajmjeńša nic za tych čłowjekow, kotřiž swójeho Zbožnika lubuja a jeho čerpjenje sobučuja. Tež tak slawny wučenc kaž njebohi Gustaf Dalman-Grypswaldski je so z tutym prašenjom zaběral. Nam wopisuje w swójeje wulkotnej knize „Jezusowe města a puče“ wjele cernjowych rostlinow: Štomy, kerki a — njerjad. Kak dha njerjad? Grichiski tekst nowého testamenta mjenujcy

jasnje praji „stephanos ex akanthon“ A to rěka po serbsku „wěnc, činjeny z akanthus“, potajkim wěnc ze zasakłeho njerjada z mjenom „akanthus“, kotryž wjele w Palestinje rosće.

Ale — njepraja wšitke te wobrazy ze starych časow něšto drugeho? Njewidžimy přeco na nich Jezusa z kreju a z ranami, dokelž wótre černje su jeho wobškodžile? So njenastrožemy husto, kajke dolhe černje wumělcy moluja?

Tute zapřimnjenje cernjowaje króny pak je bohužel wopačne. Hdyž wojacy Jezusa z cernjowej króny debjachu, nochcychu jeho na čele ranić, ale na duši! Chcychu jeho zacpěwać a wusměšec. A kak? Hdyž jemu dachu jara zachodnu krónu, krónu z kałateho njerjada, kaž to akanthus je, jako znamjo jeho bórže skónčeneho kralestwa, chcychu prajić: Kaž tuta króna bórže zwjadnje a zańdže, tak tež twoje kralestwo bórže zańdže, dokelž sy wopačny kral a wopačny mesias.

Bohu pak džak, zo je jemu njezachodnu krónu a njezachodne kralestwo za to dal! Cernjowa króna — jedyn z wjele wulkich zmylkow čłowjestwa! Smy zlě z nim myslili, ale Bóh je z nim derje myslil. (1. Mojz. 50,20)

Rph.

Kubłanski džeń 24. februara 1958 w Budyšinje

Rjana ličba lajikow a fararjow bě so w Budyskim wosadnym domje zešla. Na kemšach přédowaše br. farar Lazer-Hodžijski. Jeho přédowanje smy w tutym čisle skrótka wočišćeli.

Po kemšach přečita br. Wirth lube postrowy z Čech: wutrobny list br. seniora Lanštjaka a telegram Kostniskeje Jednoty. Wón tež postrowi zhromadiznu w nadawku lubeho bratra Jana Haješa-Lazowskeho.

Br. farar Lazer-Hodžijski rozprawješe wo džělawosći Serbskeho cyrkwinskeho dnja w jeho přěních 10 lětach. Jeho najwažniši nadawk je wuhotowanje lětneho zeńdženja. Naše cyrkwinske dny su z kóždym lětom přibywale na cyrkwinskim a na narodnym wuznamje. Hdyž tež br. Lazer w swójeje ponižnosći njeje wo swójeje prócy a zaslužbje při tym rěča, tak my tola dosć derje wěmy, kak wjele mamy so jemu při tym džakować.

Serbski cyrkwinski džeń, kotryž skutkuje za serbske cyrkwinske zajimy mjez třomi krajnymi cyrkwimi, je so wosebje tež starał wo wobsadjenje serbskich wosadow ze serbskimi fararjemi. Při tym njemějachmy, bohužel, wjele wuspěcha. W Delnjeje Łužicy serbscy cyrkwinscy zastupjerjo we wšělnych serbskich wosadach raznje wotpokazuja serbskeho fararja, a dalokož přewidžimy, jenož tohodla, zo je serbski. My z džakom tež w tym bratřej Lazerjej připóznawamy, zo je swěru činil, štož je činić móhl.

Serbski cyrkwinski džeń so dale prócowaše, zo bychu Serbja tež w Němskeje generalnej synodze zastupjeni byli. Naša próstwa so nam njedopjelni. Wotmolwa biskopa Dibeliusa nas tak prawje njespokoji. Br. farar Černik-Wojerowski to z jasnymi słowami wupraji. Nětk wšak nam Serbam skónčnje mjenje na tym zaleži, zo smy w Němskeje generalnej synodze zastupjeni, kaž wjele bóle na

přistupje k ekumeniskim zeńdženjam. Wjeselimo so, zo ma br. farar Šolta-Rakečanski hižom wuske zwiski z tutym hibanjom. By-li loni wizum dóstał, by so móhl jako Serb w Šwicy na wažnym ekumeniskim zetkanju wobdžělic. Z tym by so naše serbske mjeno tež po tutym puču do swěta njesło, a my Serbja bychmy wot tam dóstali nowe duchowne nastorki. Škoda, zo so jemu dowolnosć za pučowanje njeda!

Kubłanski džeń so dale zaběraše z našim skutkowanjom w zjawnosći. Bratřa fararje Handrik-Njebjelčan (katólski) a Wirth-Njeswačidlski a Jan-Dešnjanski pobychu 2. decembra 1957 w Choćebuzu pola direkcije serbskeho rozhłosa, zo bychu tam poskićili serbske přédowanje w hornjoserbskeje a delnjoserbskeje rěči po ewangelskeje a katólskeje wěrje. Při tym pokazachu na wažnosć, kiž by serbske přédowanje přédewšěm za Delnju Łužicu mělo, hdžež su Serbja, kotřiž bychu

radši slyšeli Bože slovo w serbskej rěči, hdžež je serbski farar, kotryž by rady serbsce přédował, hdžež pak hač dotal žaneje klětki za Serbow njeje. Delnjoserbske přédowanje w rozhłosu móhlo być epochalne za narodne wuwieće w Delnej Lužicy. Na to naši tři mužojo pola rozhłosa pokazachu wědžo, kajku zamołwitosć za narodne žiwjenje noša. Na poskićenje pomocy serbskich fararjow dostachu wotmołwu, zo njemóže rozhłos tutu pomoc tuchwilnje přijec, dokelž nima dosć pomocnikow, z druha dyrbjal serbski rozhłos najprjedy jednac z němskim rozhłosom, zo by so jemu wjace časa přizwolilo za serbske wysyľanje. Direkcija rozhłosa slubi třom zastupjerjam, zo dostanu wosrjedź wulkeho rózka wotmołwu a potom ma so dale jednac.

Dale zaběrachmy so z dopisom, kotryž wozjewichmy w poslednim čisle našeho „Pomhaj Boha“. Tam so naše łopjeno wótrje kritizowaše. Přitomni pak běchu tola měnjenja, zo bě prawje po namjeće br. sup. Mjerwy, přédowanje skrótsić a za to wjace ze žiwjenja našeje cyrkwy přinjesć. Z prawom wšak so tež na to pokaza, zo mamy tola skoro w každym čisle nimo krótkeho rozpominanja měsacneho hrona hišće dalši nastawk, kotryž wuložuje swjate Pismo.

Po zhromadnym wobjedže wróćichmy so zaso k swojemu temej dnja:

Naše žiwjenje so ruče minje! Bratraj fararjej Hornčer-Hučinjski a Wirt-Njeswačidlski wo nim přednoš waštaj.

Je tola powšitkowna nuza dženasa na swěće, zo žaneje chwile wjace nimamy. Tak wjele džěla tu je, zo njemóžemy dodžělać. To je čím spodžiwnišo, hdyž sebi přemyslimy, što nam naše mašiny do ručneho, sprócnieweho džěla zalutuja. Z jich pomocu dyrbjeli tola wjele mjenje džěla měč. Woprawdže pak widžimy po wšěch krajach, zo čłowjek běha, chwata, honi a je nerwozny, dokelž njemóže dočinić. Wón je po čěle a po duši z lutym džělom wohroženy. Što mamy činić?

Pobožny čłowjek praji: Dowěr so Bohu. Wón, kiž je naš měr, nam tež we wšěm njeměrje tu-

toho swěta da prawy pokoj. Twój njeměr je znamjo twojeje slabeje wěry!

Tuchwilu pak hišće stonamy pod přemožacej čezu džěla. Čłowjek sebi njepopřewa dosć wotpočowanja na njedželi, na swjatoku, a hdyž ma prózdniny, tež hišće dale džěla. Bjez džiwa, zo so jeho mocy do časa přetrjebaju. Husto slyšimy, zo muža w najlěpšich lětach jeho žiwjenja wosrjedź džěla, wosrjedź konferency, při wozydle swojeho awta nadobo Boža ručka zaja. Z přenapinanjom je jich wjele mjenje abo bóle chorych. Haj, njeje snano to, zo ženje žaneje chwile nimamy, znamjo našeje tajneje chorosće? Snano bychmy dodžělali, njebychmy-li chori byli na chorosć „Nimam žaneje chwile!“ Je dopokazane, zo móže zwěrjo kaž tež čłowjek wumřec na znutřkowne horjo. Popadnjene kornukle ze-

slakachu na samu bojosc. Při rozebranju jich čělow namakachu znamjenja, kaž su lékařjam znate při Basedowskej chorosći čłowjeka. Wulke myše zaso do smjerće hněwachu, doniž woprawdže njezslakachu. Žona běše čezko chora na astma. Dospolnje wuhojena wróci so ze Šwicy zaso do Düsseldorfa. Jako pak na někajkim dwórnišću wuslyša wuwolanje, zo čah do Düsseldorfa bórže wotjědže, wona nadobo a njenadžicy na smjerć čezko zaso na astma schori. Lěkar potom wuslědži ze žony, zo so swojeje přichodneje mačerje boješe. Tuž wězo žane lékařstwo a tež žane přebywanje w Šwicy ničo njepomhaše.

Zo nimamy chwile, je znamjo, zo smy chori. Wobkedžbujmy tu to znamjo a hladajmy za wuhojenjom, doniž njeje přepozdže.

(Skončjenje přichodnje)

Cyrkej w Delnim Wujezdze

Johann Heinrich Jung-Stilling

(12. 9. 1740 – 2. 4. 1817)

W léce 1778 powołachu Jung-Stillinga za profesora akademije do Kaiserslautern a wučese tam ratarstwo a lésarstwo. Tež w tutech wědomosćach bě sebi přez wuznamne džěla slawu dobyl. Džewjeć lět pozdžišo džěše jako profesor statneje wědomosće do Marburga. Nimo swojeje profesury měješe stajnje hišće chorych na woči lěkować, tak zo by z tutym powolanjom hižom dosć džěla měl. Kóždy léto daloko pućowaše, zo by mnohim slepym pomhał, kotřiž zo we wšěch krajach Němskeje jeho wumělstwu dowěrjachu. Nimo toho listowaše sej wjele wo prašenjach křesćanskeje wěry ze swojimi přećelemi po cylum swěće. Mnohim wuznamnym mužam swójeho časa je so wosobinsce zblížil. Goethe a Lavater jeho wopytašaj. Pestalozzija zezna na pućowanju přez Šwicu w Burgdorfje. Immanuel Kant napisa jemu sčehowace wěčne njezapomliwe slowa: „Je derje, zo pytaće jenički pokoj w ewangeliju, dokelž je to žórlo wšěch wěrnosćow, kotrež, hdyž je rozum swoje cyle polo přeměnil, nihdže druhdže namakać njemóžeće.“ Nimo toho wopisa swoje žiwjenje a wuda wšelke druge knihi. Wuskutk tutech spisow bě wulki; wone namakachu puć přez Rusku hač k Čichemu oceanej a hač k pralěsam noweho swěta. W mnohich městach zhromadžichu so čitarjo k Stillingowym wosadam. Najbóle skutkowaše kniha wo „stysku“, kotraž we wobrazu pućowanja puć křesćana přez spytowanja a strach k wěčnemu pokaza a kotraž steji pod heslom: „Zbóžni su, kotřiž maja stysk, dokelž přińdu domoj.“ Hišće džensa so džěla Jung-Stillinga namakaja pola čichich w kraju a so ze splaha k splahej zdžědža.

Jenož z prócu móžeše Jung-Stilling pódlá tutoho džěla hišće wučić. Wučba jeho njespokoješe a wón čakaše na změnu po Božej woli. W léce 1803 powoła jeho nadobny hrabia Karl Friedrich z Badena do swojeje služby a wuswobodzi jeho ze wšěch zawjazkow. Woń měješe přez wulke listowanje a pisanje nabožinu a praktiske křesćanstwo posrědkować. Tak bě Heinrich Jung-Stilling skónčnje k swojemu prawemu powolanju přišoł a skutkowaše w nim jako „Patriarch wubudženja“ z wulkim žohnowanjom

hač do kónca. Njebjeski stysk wosta čěrjaca móc jeho žiwjenja. Hlubšo a hlubšo zakorjeni so do metafiziskeho swěta. Z mladosće sem wědžeše, zo do widžomneho swěta duchowny swět přima. Hdyž jeho tež česćowachu, wosta wón tola skromny a ponižny. Na kóncu žiwjenja wón hišće tym praješe, kotřiž jeho džělo chwalachu: „Wšě znajomosće a móžnosće je čłowjek po Božej woli dóstał. Za nimi so njepraša a njesudži, hdyž dyrbiš před Božim trónom stać, ale kak sy dary naložował, a tutón kusk skromnosće a ponižnosće, kotruž maš, je to, štož Boža hnada jako zaslužbu liči.“ Wón so tež njehaňbowaše swójeho chudeho rodu, ale

česćeše swóych pobožnych wótcow jara a chcyše tak myslić, žiwy być a skutkować, zo tući „wuhlerjo, wowóerjo, hórnicy a wikowarjo so jeho haňbować njetrjebaja“. Z lékarskeho powolanja wobchowja jenož operaciju wóčkow a naložowaše operaciju pola njeličomnych pućowarjow:

„Darmo sće dóstali, darmo dyrbiće tež dać.“

Hdyž so smjertna hodžina bližeše, swjeteše ze swojimi Bože wotkazanje a lamaše jim sam chlěb a žohnowaše z třepotacej ruku keluch. Po tym, zo bě jako posledni z kelucha pił, wupřestrě ruce a šepny žohnujo: „Knjez budž z wami!“ Dnja 2. jutrownika 1847 džěše z radosću do wěčneje domizny.

Swobodnje po: Jörg Erb „Die Wolke der Zeugen“

Prěložil A.

Čěscy ewangelscy spominaju na nas

Kostniska Jednota (zjednoćenstwo wšěch ewangelskich cyrkwju w CSR) měješe 20. wulkeho róžka 1958 swoju zhromadžiznu, kotraž běše hnydom zwjazana z lužisko-serbskim wječorom. Po zhromadnym spěwje zahaji předsyda prof. dr. med. František Ninger zeńdženje z wučitanjom swj. Pisma 1. list Jana 4,8—21 a powita jara bohaće zhromadženych pokazuju z krótkimi ale jasnymi słowami na nadawk ewangelskich w našej dobj. Po wšěkich rozprawach spěwachu so potom jeno hłósne a wjacehlósne duchowne spěwy. K tomu přewodžowaše Serbowka Lubina Rawpowa-Holanc na klawěrje. Pěsnje Mata Kosyka, Handrija Zejlerja, Jakuba Čišinskeho, Pawoła Wićaza a Miny Witkoje kaž tež wulkeho přećela Serbow Jozefa Peliška so přečítachu.

„Lužisko-serbski wječor je nam pomhał spóznać duchowne a kulturne žiwjenje lužiskich Serbow z jeho mnohimi kubłami a je přinošował, zo by we wutrobje přitomnych byl zajim hišće wjetši, w přnim rjedže za našich ewangelskich sobubratrow w Hornjej a Delnjej Lužicy. Hluboki začišć činjaše, jako sotra Rawpowa-Holanc w swojej maćeršćinje přečíta chwalbu swjateje lubosće 1. Kor. 13.

Dr. Mičan skónči wječor z modlitwu a mnohim běchu sylzy bli-

ske, jako so serbski Wótcenaš nrodleše.

os nupawšod efuažpuzaz ouqimj Z telegramaj konwentej serbskich ewangelskich duchownych (w poslednim čisle wočišćany. Red.) a drej. Janej Cyžej k jeho 60. narodninam.

My njedwělujemy, zo je tutón wječor pohlubšił našu lubosć k našemu najmjeńšemu słowjanskemu narodej, kiž je nam bliski, dokelž tola bratřa z nami hromadže wuznawaju samsnu wěru do Božeho Jehnjeća, kotrež naše a swěta hrěchi na so wza. Přeco pokornje a nutrnje Boha Knjeza prosymy, kiž je bohаты na smilnosći, zo by po swojej lubosći a dobroćiwosći dał našim lubym ewangelskim sobuwěrjacym w Hornjej a Delnjej Lužicy mócné wubudženje ze swjateho Ducha“. Tak pisa nam rozprawjer tuteho wječora a wón doskónči swoju rozprawu ze serbskim bibliskim hronom:

Přetož pola tebe je žiwe žórlo, a w tvojim swětle widžimy swětlo. Psalm 36.10.

Nakład Domowina. — Licenca č. 733. Wuchadza jónkróc za měsac. — Rjaduje Konwent serbskich ewangelskich duchownych. — Hłowny zamówtwy redaktor: superintendent G. Mjerwa-Buke anski. Čisć: III-4-9. Nowa Doba, čisćernja Domowiny w Budyšinje.